

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/tajne-sluzby/97780,Wasilij-Dozdalew-Piechur-zimnej-wojny.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Wasilij Dożdalew. Piechur zimnej wojny

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: WITOLD BAGIEŃSKI 02.01.2023

Trwające przez kilka dekad starcie bloku wschodniego i wolnego świata ostatecznie nigdy nie zamieniło się w bezpośrednią, pełnoskalową konfrontację zbrojną, a szczególna rola przypadła w tym konflikcie oficerom wywiadu. Do nich właśnie należał Wasilij Dożdalew, w długiej karierze między innymi rezydent wywiadu sowieckiego w Londynie i szef przedstawicielstwa KGB przy

MSW PRL.

Od jesieni 1984 do lata 1987 r. kierownikiem Przedstawicielstwa KGB przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych PRL w Warszawie był gen. mjr Wasilij Aleksiejewicz Dożdalew. Ten zasłużony dla sowieckich służb oficer wywiadu urodził się 1 maja 1921 r. w Lezwynie, położonym w zachodniej części Związku Sowieckiego. W czasie II wojny światowej był żołnierzem Armii Czerwonej. Za swoją służbę odznaczony został medalem „Za Odwagę”, Orderem Czerwonej Gwiazdy i Orderem Sławy III klasy.

Po tym, jak w 1946 r. został zdemobilizowany, dokończył studia w Moskiewskim Instytucie Lotniczym i został pracownikiem naukowym tej uczelni. W 1949 r. został przyjęty do służby w Komitecie Informacji i rozpoczął szkolenie w Wyższej Szkole Wywiadowczej.

Przemówienie przedstawiciela KGB przy MSW PRL Wasilija Dożdalewa podczas uroczystej akademii z okazji 40-lecia MO i SB w 1984 r. Fot. z zasobu IPN

Z dyplomatycznym paszportem

W czasie swojej kariery Dożdalew zdobył bogate doświadczenie związane z pracą w warunkach zagranicznych. Po raz pierwszy wyjechał na placówkę w 1951 r., jako attaché Poselstwa ZSRS w Londynie. Już w 1952 r. wysłano go na południe Afryki, gdzie objął stanowisko rezydenta w Pretorii. Jesienią 1955 r. powrócił do Europy i wszedł w skład Aparatu Przedstawicielstwa KGB przy wschodnioniemieckiej Stasi, pełniąc przy tym rolę oficera reprezentującego pion wywiadu politycznego.

Koordynował Konona Mołodego „Bena”, słynnego nielegala działającego w Anglii pod przybraną tożsamością Kanadyjczyka Gordona Lonsdale’a. Ten głęboko zakonspirowany funkcjonariusz KGB był głównym łącznikiem Harry’ego Houghtona, komandora Królewskiej Marynarki Wojennej, szpiega ZSRS o pseudonimie Szach.

W 1959 r. Wasilij Dożdalew został ponownie członkiem rezydentury KGB w Londynie, czyli jednej z najważniejszych ekspozytur sowieckiego wywiadu na Zachodzie. Miał wówczas na koncie sporo cennych werbunków i był już na tyle dojrzałym oficerem, że powierzono mu kontakty z jednymi z głównych agentów w Wielkiej Brytanii.

To właśnie on koordynował pracę słynnego nielegala, Konona Mołodego pseudonim Ben, działającego w Anglii pod przybraną tożsamością Kanadyjczyka Gordona Lonsdale’a. Ten głęboko zakonspirowany funkcjonariusz KGB był głównym łącznikiem Harry’ego Houghtona, czyli komandora Królewskiej Marynarki Wojennej, który szpiegował dla Sowietów jako agent o pseudonimie Szach.

Kiedy w styczniu 1961 r., na skutek informacji przekazanej przez Michała Goleniewskiego, uciekiniera z wywiadu PRL, Lonsdale został aresztowany, centrala KGB ze względów bezpieczeństwa wycofała Dożdalewa do Moskwy.

Wasilij Dożdalew (czwarty od prawej) wśród zaproszonych gości podczas uroczystej akademii z okazji 40-lecia MO i SB. Na lewo od niego siedzi szef Zarządu II Sztabu Generalnego LWP Roman Misztal. Fot. z zasobu IPN

Zawód: szpieg

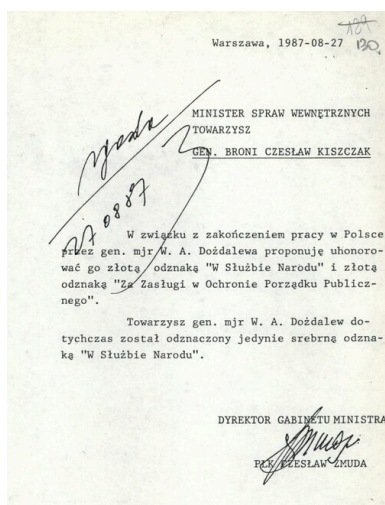
Niespodziewany powrót do kraju nie zastopował kariery sowieckiego oficera w I Zarządzie Głównym KGB. Początkowo służył w Zarządzie „K”, zajmującym się kontrwywiadem zagranicznym, czyli rozpracowywaniem obcych służb specjalnych. W kolejnych latach zajmował kierownicze stanowisko w Zarządzie „S”, odpowiedzialnym za budowanie utajonych, złożonych z nielegalów, siatek wywiadowczych na Zachodzie.

Wasilij Dożdalew zmarł w marcu 2004 r. w Moskwie. Ze względu na zasługi w okresie zimnej wojny, jego nazwisko umieszczono na Tablicy Honorowej Gabinetu Historii Służby Wywiadu Zagranicznego Federacji Rosyjskiej.

Na początku lat osiemdziesiątych XX w. przystano go do Warszawy i włączono do kilkusobowej grupy oficerów tworzących grupę łącznikową KGB przy MSW.

W ten sposób od 1982 r. pełnił funkcję zastępcy przedstawiciela KGB gen. por. Witalija Pawłowa, a po zakończeniu przez niego misji w PRL, w listopadzie 1984 r., przejął jego dotychczasową rolę.

Wasilij Dożdalew powrócił do Związku Sowieckiego w sierpniu 1987 r. Przez pewien czas sprawował jeszcze odpowiedzialną funkcję zastępcy szefa Zarządu Kadr KGB, po czym w 1990 r. zakończył swoją służbę. Jako szpiegowski emeryt prowadził wykłady dla słuchaczy Akademii Wywiadu Zagranicznego Federacji Rosyjskiej.

**Pismo dyrektora Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
PRL Czesława Żmuda z sierpnia
1987 r. w sprawie uhonorowania
Wasilija Dożdalewa resortowymi
odznaczeniami. Z zasobu IPN**

Wasilij Dożdalew zmarł w marcu 2004 r. w Moskwie. Ze względu na zasługi w okresie zimnej wojny, jego nazwisko umieszczono na Tablicy Honorowej Gabinetu Historii SWR (Służby Wywiadu Zagranicznego Federacji Rosyjskiej).

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ